

הלכות שמטה ויובל פרק יא

א. ארץ ישראל המתחלקת לשבטים אינה נמכרת לצמיתות, שנאמר "והארץ, לא תמכר לצמיתת" (ויקרא כה, כג). ואם מכר לצמיתות, שניהם עוברין בלא תעשה; ואין מעשיהן מועילין, אלא תחזור השדה לבעליה ביובל. והמוכר שדהו לששים שנה, אינה יוצאה ביובל שאין חוזר ביובל אלא דבר הנמכר סתם, או הנמכר לצמיתות.

ב. לא ימכר אדם ביתו או שדה אחזתו, אף על פי שהם חוזרין אחר זמן אלא אם כן העני, שנאמר "וכי-ימוך אחיד, ומכר מאחזתו" (ראה ויקרא כה, כה). אבל למכר ולהניח הדמים בכיסו, או לעשות בהן סחורה, או לקח בהן פלים ועבדים ובהמה אינו רשאי: אלא למזונות בלבד. ואם עבר ומכר מכל מקום, הרי אלו מכורין. ודנין בבית, דין בתי ערי חומה; ובשדה, דין שדה אחזה.

ג. דין מוכר שדה אחזתו לחשב את הדמים, לפי השנים הנשארות ליובל; ובכל עת שירצה לפדות, מחשב עם הלוקח על השנים שאכל, וגורע מדמי המכר, ומחזיר לו את השאר.

ד. פיצד: הרי שנשארו ליובל עשר שנים, ומכר לו שדהו במאה דינר, אכלה הלוקח שלוש שנים, ורצה המוכר לגאל נותן לו שבעים דינר, ומחזיר שדהו; וכן אם אכלה שש שנים נותן לו ארבעים דינר, ומחזיר שדהו. לא גאלה, אלא היתה ביד הלוקח עד שנת היובל תחזור לבעלים בלא דמים, שנאמר "מספר תבואת, ימכר-לך" (ראה ויקרא כה, טו; ויקרא כה, טז).

ה. מכרה לו והיא מלאה פרות, ולאחר שנים גאלה אינו יכול לומר לו, החזירה לי מלאה פרות כמו שמכרתי לך. לפיכך אם מכרה לו מלאה פרות לפני ראש השנה, וגאלה אחר שתי שנים הרי זה אוכל שלוש תבואות בשתי השנים, ואינו מחשב עמו אלא לפי שתי שנים בלבד: שנאמר "על-פי השנים" (ויקרא כז, יח), לא על פי התבואות.

ו. הקנים והזמורות ופרות שקמה שבתוכה, הרי הן שללוקח כשאר הפרות שלה; אבל אילן שנכסח או שייבש, שניהן אסורין בו. פיצד יעשה ימכר וילקח בדמיו קרקע, והלוקח אוכל פרותיה, עד שתגאל השדה מידו.

ז. הלוקח שדה אחזה, ונטעה אילנות והשביחה כשהיא חוזרת ביובל, שמין שבח האילנות שבתוכה; ונותן בעל השדה דמי השבח ללוקח, שנאמר "ויצא ממכר-בית" (ויקרא כה, לג) ממכר חוזר, ואין השבח חוזר.

ח. המוכר את שדהו בזמן שהיובל נוהג, כמו שבארנו אינו מתר לגאל לפחות משתי שנים, שנאמר "במספר שני-תבואת, ימכר-לך" (ויקרא כה, טו); ואפלו רצה הלוקח, הרי זה אסור שנאמר "במספר שנים אחר היובל, תקנה מאת עמיתך" (שם), אין פחות משתי שנים מעת לעת מיום המכירה.

ט. וצריך שיאכל הלוקח שתי תבואות, בשתי השנים ואחר כך יגאל, שנאמר "שני-תבואת" (ויקרא כה, טו); לפיכך אם היתה אחת משתי השנים שביעית, או שנת שדפון או ירקון אינה

עוֹלָה מִן הַמִּנְיָן. הַנִּיחָה הַלּוֹקֶחַ בּוֹרָה שָׁנָה וְאֶכְלָה שָׁנָה, אוֹ אֶכְלָה שָׁנָה וְנָתַתְּ שָׁנָה לְזֶרְעָה וְלֹא זֶרְעָה הָרִי אֵלּוּ עוֹלִין לַמִּנְיָן.
י. מִכְרָה בַּשָּׁנָה יוֹבֵל עֲצָמָה אֵינָה נִמְכָּרֶת, וְהַדָּמִים חוֹזְרִין לַבְּעָלִים. מִכְרָה שָׁנָה אַחַת לִפְנֵי הַיּוֹבֵל הָרִי הַלּוֹקֶחַ אוֹכֵל אוֹתָהּ שָׁנָה שְׁנִיָּה אַחֵר הַיּוֹבֵל, שֶׁנֶּאֱמַר "שְׁנֵי-תְבוּאוֹת" (ויקרא כה, טו).

יא. מָכַר נְקָעִים מְלֵאִים מַיִם, אוֹ סְלָעִים שְׂאִינָם רְאוּיִין לְזִרְעָה הָרִי זֶה פּוֹדֶה בַּפְּחוֹת מִשְׁתֵּי שָׁנִים: שֶׁנֶּאֱמַר "בַּמִּסְפָּר שְׁנֵי-תְבוּאוֹת" (ויקרא כה, טו) שָׁדָה הָרְאוּיָה לְתְבוּאָה, הִיא שְׂאִינָה נִגְאָלֶת אֲלֹא אַחֵר שְׁתֵּי שָׁנִים. וְאִם לֹא נִגְאָלָה אֶף עַל פִּי שְׂאִינָה רְאוּיָה לְזִרְעָה, חוֹזְרֶת לַבְּעָלִים בַּיּוֹבֵל.

יב. מָכַר אֵילָנוֹת אֵין נִגְאָלִין לַפְּחוֹת מִשְׁתֵּי שָׁנִים, שֶׁהָרִי רְאוּיִין לְתְבוּאוֹת; וְאִם לֹא גָאֵלָן, אֵינָן חוֹזְרִין לַבְּעָלִים בַּיּוֹבֵל שֶׁנֶּאֱמַר "וְיָשָׁב, לְאַחֲזָתוֹ" (ויקרא כה, כז; ויקרא כה, כח), וְלֹא לְאֵילָנוֹת.

יג. מָכַר שָׂדֶהוּ לְרֹאשׁוֹן, וּמִכְרָה רֹאשׁוֹן לְשֹׁנִי, וְשֹׁנִי לְשֹׁלִישִׁי, אִפְלוּ מֵאָה בַּשָּׁנָה הַיּוֹבֵל תַּחֲזוֹר לְאֶדוֹן רֹאשׁוֹן, שֶׁנֶּאֱמַר "בַּשָּׁנָה הַיּוֹבֵל יָשׁוּב הַשָּׂדֶה, לְאִשֶּׁר קָנְהוּ מֵאִתּוֹ לְאִשֶּׁר-לוֹ, אַחֲזַת הָאָרֶץ" (ויקרא כז, כד).

יד. מִכְרָה לְרֹאשׁוֹן בְּמֵאָה דִּינָר, וּמִכְרָה הָרֹאשׁוֹן לְשֹׁנִי בְּמֵאֲתַיִם, וְרָצָה הָאֶדוֹן לְגָאֵל אֵינּוּ מַחֲשֵׁב אֲלֹא עִם הָרֹאשׁוֹן, שֶׁנֶּאֱמַר "לְאִישׁ אֲשֶׁר מָכַר-לוֹ" (ויקרא כה, כז).

טו. מִכְרָה לְרֹאשׁוֹן בְּמֵאֲתַיִם, וּמִכְרָה הָרֹאשׁוֹן לְשֹׁנִי בְּמֵאָה הָרִי זֶה מַחֲשֵׁב עִם הָאֶחָרוֹן. וְכֵן אִם מִכְרָה בְּמֵאָה, וְהַשְׁבִּיחָה בְּיַד הַלּוֹקֶחַ, וְהָרִי הִיא רְאוּיָה לְהִמְכֹּר בְּמֵאֲתַיִם מַחֲשֵׁב לְפִי מָה שֶׁמָּכַר; וְאִם מִכְרָה בְּמֵאֲתַיִם, וְהַכְּסִיפָה, וְהָרִי הִיא רְאוּיָה לְהִמְכֹּר בְּמֵאָה מַחֲשֵׁב לְפִי מָה שֶׁהִיא: לְעוֹלָם מִיִּפִּין כּוֹחַ הַמוֹכֵר שָׂדֶה אַחֲזָה, וּמְרִיעִין כּוֹחַ הַלּוֹקֶחַ.

טז. הַמוֹכֵר שָׂדֶה אַחֲזָה, וְהָיוּ לוֹ שְׂדוֹת אַחֲרוֹת, וּמָכַר מֵאוֹתָן הַשְּׂדוֹת כְּדִי לְגָאֵל שָׂדֶה שֶׁמָּכַר אֵין שׁוֹמְעִין לוֹ: שֶׁנֶּאֱמַר "וּמִצָּא כְּדִי גָאֵלְתּוֹ" (ויקרא כה, כז), עַד שֶׁיִּמָּצֵא דָבָר שְׂאִינּוּ מִצּוֹי לוֹ בַּשָּׂעָה שֶׁמָּכַר. וְכֵן אִם לָוֶה לְגָאֵל, אֵין שׁוֹמְעִין לוֹ שֶׁנֶּאֱמַר "וְהַשִּׁיגָה יָדוֹ" (שם), לֹא שְׁיִלּוּהָ.

יז. מִצָּא מַעֵט, וְרָצָה לְגָאֵל חֲצִי הַשָּׂדֶה שֶׁמָּכַר אֵין שׁוֹמְעִין לוֹ: שֶׁנֶּאֱמַר "כְּדִי גָאֵלְתּוֹ" (ויקרא כה, כז) אוֹ גּוֹאֵל אֶת כָּלָהּ, אוֹ אֵינּוּ גּוֹאֵל. וְאִם רָצוּ קְרוֹבָיו לְגָאֵל גּוֹאֲלִים, שֶׁנֶּאֱמַר "אוֹ-דָדוֹ אוֹ בֶן-דָּדוֹ, יִגְאָלֶנּוּ" (ויקרא כה, מט).

יח. הַנוֹתֵן שָׂדֶהוּ מִתְּנָה, הָרִי זֶה חוֹזְרֶת לוֹ בַּיּוֹבֵל שֶׁנֶּאֱמַר "תָּשָׁבוּ, אִישׁ אֶל-אַחֲזָתוֹ" (ויקרא כה, יג), לְרַבּוֹת אֶת הַמִּתְּנָה.

יט. הָאֶחָיִן שֶׁחָלְקוּ כָּלְקוּחוֹת הֵן, וּמַחֲזִירִין זֶה לָזֶה חֶלְקוֹ בַּיּוֹבֵל; וְלֹא תִבְטֵל חֶלְקָתָן מִכַּמּוֹת שֶׁהִתְּנָה. וְכֵן הַכּוֹר וְהַמִּיבֵם אֵשֶׁת אַחִיו מַחֲזִיר בַּיּוֹבֵל חֶלֶק שֶׁנָּטַל, וְנוֹטֵל הַחֶלֶק שֶׁכָּנְגְדּוֹ.

כ. אֲבָל הַיּוֹרֵשׁ אֶת אִשְׁתּוֹ אֶף עַל פִּי שִׁירֵשֶׁת הַבַּעַל מִדְּבָרֵיהֶם עָשׂוּ חֲזוּק לְדְּבָרֵיהֶם כְּשֶׁלְּתוֹרָה, וְאֵינּוּ מַחֲזִיר בַּיּוֹבֵל. וְאִם יָרֵשׁ מִמֶּנָּה בֵּית הַקְּבֵרוֹת יַחֲזִיר לְבָנֵי מִשְׁפָּחָהּ, מִשּׁוֹם פָּגָם מִשְׁפָּחָהּ; וַיִּתְּנוּ לוֹ דְּמִיָּהּ, וּמִנִּכְיִן לוֹ דְּמֵי קֶבֶר אִשְׁתּוֹ שֶׁהָרִי חַיֵּב בַּקְּבוּרָתָהּ.